

DOI

Ascultați:

Billy Pilgrim s-a desprins din strânsoarea timpului.

S-a culcat văduv senil și s-a trezit în ziua propriei lui cununii. A intrat pe-o ușă în 1955 și a ieșit pe alta în 1941. S-a reîntors pe aceeași ușă și s-a pomenit în 1963. Și-a văzut de mai multe ori nașterea și moartea, pretinde el, și vizitează la întâmplare toate evenimentele plasate între ele.

Cel puțin așa pretinde el.

Billy e supus unor adevărate spasme temporale, habar n-are care-i va fi următoarea destinație, iar călătoriile lui nu sunt neapărat dintre cele mai vesele. Se află într-o permanentă stare de trac, zice el, căci nu știe niciodată ce scenă din viața lui va trebui să interpreteze dintr-o clipă într-alta.

Billy s-a născut în 1922, în orașul Ilium, statul New York, ca unic fiu al unui bărbier din

localitate. A fost un copil cu o înfățișare caraghioasă și a devenit un tânăr cu o înfățișare la fel de caraghioasă – înalt, slab, semănând cu o sticlă de Coca-Cola. A absolvit liceul din Ilium clasându-se în prima treime a clasei și tocmai urma de un semestru cursurile serale la Școala de optometrie din Ilium, când se pomeni recrutat pentru serviciul militar în cel de-al Doilea Război Mondial. Tatăl lui muri într-un accident de vânătoare în timpul războiului. Așa merg lucrurile. Billy își îndeplini stagiul militar ca infanterist în Europa și căzu prizonier în mâinile nemților. Fiind lăsat la vatră cu cinste în 1945, își relua cursurile la Școala de optometrie din Ilium. În ultimul an se logodi cu fiica fondatorului și proprietarului școlii, după care suferi o ușoară cădere nervoasă.

Billy se trezi internat într-un spital pentru veteranii de război de lângă Lake Placid. I se administrară șocuri electrice, apoi i se dădu drumul acasă. Se căsători cu logodnica lui, își termină studiile și socrul lui îl ajută să-și înjghebe o afacere proprie. Ilium este un loc ideal pentru optometriști, căci aici se află Compania generală de forjă și turnătorie. Toți angajații companiei sunt obligați să aibă ochelari de protecție,

pe care să-i poarte în toate sectoarele unde se desfășoară producția. C.G.F. & T. Are numai în Ilium șaiszeci și opt de mii de angajați. Ceea ce presupune o groază de lentile și o mulțime de rame.

Ramele sunt o adevărată mină de aur.

Billy se îmbogăți. Avu doi copii, pe Barbara și pe Robert. Când îi veni vremea, fiica sa, Barbara, se mărită și ea tot cu un optometrist, iar Billy la rândul său își ajută ginerele să-și deschidă o afacere proprie. Fiul lui Billy, Robert, se ținu numai de boacăne în liceu, dar mai apoi intră în rândurile faimoaselor Berete Verzi. Se dădu pe brazdă, deveni un tânăr destoinic și plecă să lupte în Vietnam.

La începutul anului 1968, un grup de optometriști, printre care și Billy, plecă de la Ilium la Montreal cu avionul pentru a participa la un Congres Internațional de Optometrie. Avionul se prăbuși pe vârful muntelui Sugarbush, în statul Vermont. Toți pasagerii își pierdură viața, cu excepția lui Billy. Așa merg lucrurile.

În vreme ce Billy se refăcea într-un spital din Vermont, soția lui muri accidental prin intoxicație cu monoxid de carbon.

Așa merg lucrurile.

Când Billy se văzu în sfârșit acasă după prăbușirea avionului, o bucată de vreme stătu liniștit. O cicatrice groaznică îi brăzda creștetul capului. Renunță să-și mai practice meseria. Își angajă o menajeră. Fiica lui venea să-l vadă aproape zilnic.

Și deodată, fără să anunțe pe nimeni, Billy plecă la New York și vorbi la radio ca invitat al unei emisiuni de dezbateri care dura toată noaptea. Acolo relatează pe larg cum ajunsese să scape din strânsoarea timpului. Mai adăugă și că în 1967 fusese răpit de un OZN. Farfuria zburătoare venea de pe planeta Tralfamadore, pretindea el. Fusese dus pe această planetă și expus gol într-o grădină zoologică, declară el. Acolo îl împerechează cu Montana Wildhack, o fostă stea de cinema de pe Terra.

Câțiva huhurezi din Ilium îl auziră pe Billy la radio și unul dintre ei îi telefonă fiicei lui Billy, Barbara. Barbara se neliniști. Plecă împreună cu soțul ei la New York și îl aduseră pe Billy înapoi acasă. Billy insista cu jumătate de glas că tot ce spusese la radio era adevărat. Susținea că fusese răpit de tralfamadorieni chiar în noaptea nunții fiicei sale. Faptul trecuse neobservat, pretindea el, deoarece tralfamadorienii îl luaseră printr-o buclă temporală, datorită căreia el putea sta pe

Tralfamadore ani de zile, lipsind, cu toate acestea, de pe Pământ doar o microsecundă.

Mai trecu încă o lună fără niciun incident și apoi, într-o bună zi, Billy trimise o scrisoare ziarului *News Leader* din Ilium, pe care ziarul o și publică. În ea se făcea o descriere a ființelor de pe Tralfamadore.

Se arăta că aceste ființe sunt verzi, înalte de șaizeci de centimetri și că au o formă asemănătoare cu o pompă de desfundat chiuvetele. Ventuza aspiratoare e partea așezată pe pământ, iar coada, sau mânerul, extrem de flexibilă, e orientată de obicei spre cer. La capătul fiecărui mâner se află o mânăuță cu un ochi verde în mijlocul palmei. Tralfamadorienii sunt prietenoși și văd în patru dimensiuni. Ei îi compătimesc pe locuitorii Pământului pentru că aceștia nu văd decât în trei dimensiuni. Ar putea să-i învețe pe pământeni o mulțime de lucruri formidabile, îndeosebi despre timp. Billy promitea că într-o scrisoare viitoare se va referi la unele dintre aceste lucruri formidabile.

Când i se publică prima scrisoare, Billy tocmai o redacta pe cea de-a doua. Aceasta începea în felul următor:

„Lucrul cel mai important pe care l-am învățat pe Tralfamadore este că, atunci când cineva

moare, moartea e doar o *aparență*. Persoana respectivă este de fapt foarte vie în trecut, prin urmare e o prostie ca oamenii să jelească la înmormântare. Toate clipele, trecute, prezente și viitoare, au existat și vor exista veșnic. Tralfamadorienii contemplă toate aceste clipe separate la fel cum contemplăm noi un perete al Munților Stâncoși, de pildă. Ei văd cât sunt de permanente toate aceste clipe și pot privi orice clipă care-i interesează. Ideea că o clipă urmează alteia ca niște mărgelile înșirate pe o ață și că, odată trecută, clipa s-a dus pe vecie este doar o închipuire a noastră, a celor de pe Pământ.

Când vede cadavrul cuiva, orice tralfamadorian socotește că respectiva persoană se află în acel moment într-o stare proastă, dar că ea se simte perfect într-o mulțime de alte momente. Ei bine, și eu când aud acum că a murit cineva, pur și simplu ridic din umeri și spun același lucru ca și tralfamadorienii, adică «Așa merg lucrurile».

Și așa mai departe.

Billy compunea această scrisoare în camera de relaxare de la subsolul casei sale pustii. Era ziua liberă a menajerei. În cameră se afla o mașină veche de scris. O adevărată calamitate! Cântărea

cât o baterie de acumulatori. Billy nu putea s-o care foarte ușor prea departe, ceea ce explică faptul că scria în această cameră și nu altundeva.

Instalația de căldură se defectase. Un șoarece rosesese izolația unui fir care ducea la termostat. Temperatura în casă coborâse la 10 °C, dar Billy nu băgase de seamă. Nici măcar nu-și pusese pe el ceva mai gros. Era tot în pijama, cu un halat de baie și cu picioarele goale, deși după-amiaza aproape că se sfârșise. Picioarele goale i se învînetiseră.

În orice caz, în străfundurile inimii, simțămintele lui Billy străluceau ca tăciunii aprinși. Focul era întreținut de credința că adevărul revelat de el despre timp va aduce mângâiere unui mare număr de oameni. Soneria de la parter începuse să sune în disperare. La ușă se afla fata lui, Barbara, care voia să intre în casă. Până la urmă își descuie singură cu cheia ei, iar Billy o auzi pășind pe podeaua de deasupra capului său și strigând: „Tată? Tati, unde ești?” Și așa mai departe.

Billy nu catadicsi să-i răspundă, așa că ea era mai să-și iasă din minți, așteptându-se dintr-o clipă într-alta să dea peste cadavrul lui. Până când, în sfârșit, îi veni ideea să caute și în ultimul loc unde mai era de căutat – adică în camera de la subsol.

— De ce nu mi-ai răspuns când te-am strigat? dori Barbara să știe, stând în ușa camerei. Avea la ea ziarul de după-amiază, cel în care Billy își descria prietenii de pe Tralfamadore.

— Nu te-am auzit, spuse Billy.

Scena avea următoarea explicație: Barbara avea doar douăzeci și unu de ani, dar își considera tatăl senil, chiar dacă acesta nu avea decât patruzeci și șase de ani – senil din cauza leziunilor cerebrale pricinuite de prăbușirea avionului. Se considera totodată capul familiei, de vreme ce ea fusese nevoită să se îngrijească de înmormântarea mamei sale, tot ea îi căutase lui Billy o menajeră și așa mai departe. În plus, Barbara și soțul ei trebuiau să se ocupe și de afacerile lui Billy, care nu erau deloc de neglijat și aceasta deoarece, după toate aparențele, lui Billy nu-i mai păsa de afaceri nici cât negru sub unghie. Toate aceste responsabilități la o vârstă atât de fragedă o transformaseră într-o femeie afurisită și rea de gură. Iar între timp sărmanul Billy încerca cu disperare să-și păstreze demnitatea, să îi convingă pe Barbara și pe restul lumii că e departe de-a fi nebun, că, din contră, se dedică unei chemări mult mai înălțătoare decât afacerile.

Acum, socotea el, se ocupă, nici mai mult, nici mai puțin, cu prescrierea lentilelor de corecție pentru sufletele pământenilor. Un număr atât de mare de suflete erau distruse și nefericite, credea Billy, pentru că nu reușeau să vadă la fel de bine ca micii lui prieteni de pe Tralfamadore.

— Pe mine să nu mă minți, tată! zise Barbara. Știi foarte bine că ai auzit când te-am strigat.

Fata era destul de drăguță, doar că avea niște picioare ca un pian mare de concert din epoca victoriană. Acum era foc și pară pe el din cauza scrisorii din ziar. Zicea că, din cauza ei, el și toți cei care au vreo legătură cu el ajunseseră de râsul lumii.

— Tată, tată, se lamentă Barbara, ce ne facem cu tine? Vrei să ne obligi să te ducem acolo unde stă și mama ta?

Mama lui Billy era încă în viață. Zăcea la pat într-un azil de bătrâni numit Pine Knoll, la marginea orașului Ilium.

— Și, mă rog, ce anume din scrisoarea mea te înfurie așa de tare? dori Billy să afle.

— E o idioțenie de la un cap la altul. Nimic nu-i adevărat din tot ce scrie acolo!

— Ba-i adevărul adevărat.

Billy nu intenționa să-și dea frâu liber furiei, așa cum făcea ea. Pe el nimic nu-l scotea din sărite. În privința asta era formidabil.

— Planeta Tralfamadore nici măcar nu există.

— Nu poate fi detectată de pe Pământ, dacă asta vrei să spui, preciză Billy. Și, dacă-i vorba pe-așa, nici Pământul nu se poate detecta de pe Tralfamadore. Ambele planete sunt foarte mici. Și sunt foarte departe una de alta.

— De unde-ai mai scos și numele ăsta cretin „Tralfamadore“?

— De la ființele care locuiesc acolo.

— Doamne Dumnezeule! exclamă Barbara și se întoarse cu spatele la el, bătând din palme pentru a-și exprima frustrarea. Pot să-ți pun o întrebare foarte simplă?

— Bineînțeles.

— Cum se face că n-ai pomenit nimic despre planeta asta înaintea accidentului de avion?

— Am considerat că nu sosise încă momentul potrivit.

Și așa mai departe. Billy susținea că pentru prima oară s-a desprins din strânsoarea timpului în 1944, cu mult înainte de călătoria pe Tralfamadore. Tralfamadorienii nu avuseseră nicio contribuție la aceasta. Ei nu făcuseră decât să-i

dea puterea de pătrundere în ceea ce se întâmpla în realitate.

Billy ieșise pentru prima dată din strânsoarea timpului când cel de-al Doilea Război Mondial era în plină desfășurare. Billy fusese ajutor de preot în timpul războiului. În rândurile armatei americane ajutorul preotului este prin tradiție un pretext de amuzament. Billy nu constituia o excepție. Era la fel de neputincios și când trebuia să pricinuiască vreun rău inamicului, și când trebuia să-și ajute prietenii. De fapt, nici nu avea prieteni. Era un soi de valet al preotului, nu aștepta niciun fel de promovări sau de medalii, nu purta niciun fel de însemne și nutrea o credință umilă întru Iisus cel iubitor, pe care majoritatea soldaților o găseau dezgustătoare.

În tot timpul manevrelor din Carolina de Sud, Billy cânta imnuri știute din copilărie. Le cântă la o orgă mică, neagră, garantată împotriva umezelii. Orga avea treizeci și nouă de clape și două pedale – *vox humana* și *vox celeste*. Billy mai avea în grijă și un altar portabil, un fel de geantă diplomat oliv-maronie, prevăzută cu picioare telescopice. Geanta era căptușită cu pluș purpuriu și cuibărite în acel pluș arzător se găseau o cruce lucioasă din aluminiu și o Biblie.

Altarul și orga erau făcute de o firmă din Camden, New Jersey, care fabrica aspiratoare de praf – fapt consemnat pe ambele obiecte.

Într-o zi, în timpul manevrelor, Billy tocmai executa la orgă *Domnul nostru este o falnică cetate* pe muzică de Johann Sebastian Bach și pe versuri de Martin Luther. Era o dimineață de duminică. Billy și preotul reușiseră să strângă pe coasta unui deal din Carolina un grup de aproximativ cincizeci de soldați. La un moment dat își făcu apariția și un așa-zis „arbitru”. Peste tot mișunau asemenea arbitri, persoane care spuneau cine câștiga sau pierdea bătăliile teoretice, cine mai rămânea în viață și cine era mort.

Arbitrul aducea vești comice. Grupul credincioșilor fusese reperat teoretic din aer de către un inamic teoretic. Teoretic, acum erau cu toții lichidați. Cadavrele teoretice se tăvăliră pe jos de răs și înfulecară un prânz copios.

Amintindu-și acest incident după ani de zile, Billy constată cu surprindere cât de tralfamadoriană fusese acea aventură cu moartea: să fii mort și în același timp să-ți înfuleci prânzul!

Către sfârșitul manevrelor, Billy primi o permisie specială să plece acasă, întrucât tatăl său, frizer în Ilium, New York, murise împușcat de

un prieten la o vânătoare de căprioare. Așa merg lucrurile.

Când Billy reveni din permisie, află că îi sosisse ordin să plece în Europa. Era nevoie de el la compania de stat-major a unui regiment de infanterie care lupta în Luxemburg. Ajutorul preotului regimentului fusese omorât pe câmpul de luptă. Așa merg lucrurile.

Când Billy se prezentă la regiment, acesta era tocmai pe punctul de a fi spulberat de nemți în faimoasa bătălie de la Bulge. Billy nici măcar n-a mai ajuns să-l cunoască vreodată pe preotul al cărui ajutor ar fi trebuit să fie și n-a mai apucat să-și primească nici casca și nici bocancii. Toate acestea se întâmplau în decembrie 1944, în timpul ultimei ofensive puternice a Germaniei.

Billy supraviețui, dar se pomeni un biet pribeag, bâjbâind undeva în spatele noilor linii germane. Alți trei pribegi, dar nu atât de dezorientați ca el, îi acordară lui Billy permisiunea să se țină după ei. Doi erau cercetași, iar unul artilerist antitanc. Nu aveau nici hrană, nici hărți. Încercând să-i evite pe nemți, se afundau tot mai adânc în pustietățile rurale. Mâncau zăpadă.

Mergeau în șir indian. În frunte erau cercetașii: inteligenți, zvelți, tăcuți. Aveau și puști. După

ei venea artileristul greoi și stângaci, pregătit să-i pună pe nemți pe goană cu un pistol automat Colt de calibrul 45 într-o mână și cu un pumnal în cealaltă.

La urmă venea și Billy Pilgrim, cu mâinile goale, așteptând descurajat moartea. Billy era ceva de nedescris – înalt de un metru nouăzeci, cu umerii și pieptul ca o cutie de chibrituri.

N-avea nici cască, nici manta, nici bocanci și nici vreo armă oarecare. În picioare purta niște pantofi ieftini, ușori, pe care-i cumpărase pentru înmormântarea tatălui său. Între timp pierduse unul din tocuri, ceea ce îl făcea să șchiopăteze. Din cauza acestui șchiopătat involuntar începuse să-l doară articulațiile.

Billy purta un veston subțire, o cămașă și pantaloni din lână aspră și rufărie de corp care mustea de sudoare. Dintre toți era singurul care avea barbă. O barbă țepoasă, crescută la întâmplare, în care se răzlețeau și fire albe, deși Billy n-avea decât douăzeci și unu de ani. Mai avea și-un început de chelie. Din cauza vântului, a frigului și a efortului fizic, fața i se înroșise puternic.

N-arăta deloc a soldat. Arăta ca un flamingo jegos.

Și, în a treia zi de când tot rătăceau așa, cineva începu să tragă în cei patru, de undeva de

departe – trase patru focuri, în timp ce tocmai traversau un drum îngust pavat cu piatră cubică. Primul glonț fusese destinat cercetașilor. Următorul, artileristului pe nume Roland Weary.

Cel de-al treilea glonț era pentru jegosul flamingo, care înmărmurise drept în mijlocul drumului când auzi trecându-i pe lângă ureche bâzâitul albinei fatale. Billy rămase nemișcat, politicos, pentru a-i mai da trăgătorului încă o șansă. Imaginea lui aiurită despre regulile războiului era că oricărui țintaș *trebuie* să i se ofere o a doua șansă. Următorul glonț, judecând după sunet, trecu razant la câțiva milimetri de genunchii lui Billy.

Roland Weary și cercetașii se adăpostiseră într-un șanț și de acolo Weary începu să se stropșească la Billy: „Mișcă din drum, futu-ți mama mă-tii de idiot!”

Expresia constituia încă o noutate pentru vocabularul albilor în 1944. Pentru Billy, care nu futuse niciodată pe nimeni, cuvântul era inedit și surprinzător – și își atinse scopul. Adică îl dezmetici și-l făcu să se dea la o parte din drum.

— Iar ți-am salvat viața, nepricopsitule, îi zise Weary lui Billy, când acesta ajunse în șanț. Îi mai salvase viața lui Billy de nenumărate ori, înjurându-l, înghiontindu-l, dându-i palme,

obligându-l să se miște. Duritatea era absolut necesară, întrucât Billy nu voia să facă nimic ca să se salveze. Billy dorea să fie lăsat în plata Domnului. Era flămând, înghețat, dezorientat, neajutorat. Acum, în ziua a treia, de-abia dacă mai făcea vreo deosebire între somn și starea de veghe și nici că mai vedea vreo diferență între a merge și a sta pe loc.

Ar fi vrut să-l lase toată lumea în pace. „Plecați fără mine, fraților!” repeta întruna.

Weary era la fel de neinițiat în ale războiului ca și Billy. Și el venise pe front tot ca înlocuitor – într-o echipă de artileriști. Contribuise la trimiterea unui singur obuz aprig – dintr-un tun antitanc de 57 de milimetri. Tunul scosese un sunet strașnic, de parcă Dumnezeu Atotputernicul și-ar fi tras în jos fermoarul de la șliț. Din gura lui țâșni o flacăra care topi zăpada și pârjoli vegetația pe o distanță de zece metri. Flacăra lăsă pe pământ o săgeată, indicând nemților cu precizie unde era ascuns tunul. Obuzul nu-și nimerise ținta.

Ținta fusese un tanc Tiger. Acesta își roti botul de 88 de milimetri adulmecând împrejurimile, văzu săgeata de pe pământ. Trase. Ucise toți artileriștii, cu excepția lui Weary. Așa merg lucrurile.